

Občianska náuka

Názov predmetu:	Občianska náuka
Časový rozsah výučby:	3. ročník – 2 hod. týždenne – spolu 66 vyuč. hodín 4. ročník – 1 hod. týždenne – spolu 33 vyuč. hodín
Škola	Gymnázium sv. Andreja v Ružomberku, Nám. A. Hlinku č. 5, 034 01 Ružomberok
Kód a názov študijného odboru	79025 – gymnázium (od 2009/2010) 7902 J – gymnázium (od 2012/2013)
Stupeň vzdelania	ISCED 3A
Dĺžka štúdia	4 roky
Forma štúdia	denná
Vyučovacia jazyk	Slovenský jazyk

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Predmet občianska náuka je koncipovaný tak, aby svojim obsahom pomáhal žiakom orientovať sa v sociálnej realite a ich začleňovaní do rôznych spoločenských vzťahov a väzieb. Otvára cestu k realistickému sebaopoznávaniu a poznávaniu osobnosti druhých ľudí a k pochopeniu vlastného konania i konania druhých ľudí v kontexte rôznych životných situácií. Oboznamuje žiakov so vzťahmi v rodine a v škole, činnosťou dôležitých politických inštitúcií a orgánov a s možnými spôsobmi zapojenia sa jednotlivcov do občianskeho života. Rozvíja občianske a právne vedomie žiakov, posilňuje zmysel jednotlivcov pre osobnú i občiansku zodpovednosť a motivuje žiakov k aktívnej účasti na živote demokratickej spoločnosti. Poskytuje základy ekonomickej gramotnosti, učí žiakov základnej orientácii a uplatneniu sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle, oboznamuje so základným kategoriálno-pojmovým aparátom filozofie, prezentuje filozofiu a jej dejiny ako určité laboratórium ľudského myslenia.

2. Ciele vyučovacieho predmetu

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií:

- sociálnych a personálnych,
- spoločenských a občianskych,
- iniciatívnosť a podnikavosť,
- schopnosť naučiť sa učiť.

Vedie žiaka k:

- podpore vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
- utváraní vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistickému sebaopoznávaniu a sebahodnoteniu,

- akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
- orientácii v politických, právnych a ekonomických faktoch tvoriacich rámec každodenného života,
- aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, uvedomovaniu si práv a povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerancie,
- vytváraníu pozitívnych vzťahov k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
- rozpoznávaníu stereotypných názorov na postavenie muža a ženy,
- osvojovaníu si základov ekonomickej gramotnosti, dôležitej na orientáciu v zložitých podmienkach modernej trhovej ekonomiky a k orientovaníu a rozhodovaníu sa v rôznych situáciách na trhu,
- získaníu základných vedomostí o formách a nástrojoch politiky zamestnanosti a trhu práce, ktoré mu umožnia základnú orientáciu o uplatnení sa na pracovnom trhu aj v medzinárodnom meradle,
- zvládnutíu základného kategoriálno-pojmového aparátu filozofie,
- prezentovaníu filozofie a jej dejín ako určité laboratórium ľudského myslenia a výkony jednotlivých filozofov ako inšpirujúcu ukážku toho, ako sa ľudské myslenie rodilo, v čase menilo a precizovalo v strete s inými myšlienkovými platformami,
- uplatňovaníu vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- k obhajovaníu vlastných postojov a k primeranému obhajovaníu svojich práv,
- vytváraníu schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,
- rešpektovaníu a uplatňovaníu mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívaníu a prebratíu zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konaníu.

3. Výchovné a vzdelávacie stratégie (*rozvíjanie kompetencií*)

Učiteľ môže vďaka širokému obsahovému záberu predmetu občianska náuka vhodne podnietiť rozvoj množstva rôznorodých kompetencií a spôsobilostí u žiakov, ako napríklad:

- komunikatívne a sociálno-interakčné spôsobilosti ako základ na ďalšie získavanie vedomostí, zručností, postojov, ako aj hodnotovej orientácie
- intrapersonálne a interpersonálne kompetencie, keď žiak sa aktívne zapája do života medzi rovesníkmi v triede, škole a postupne v spoločnosti, učí sa rozvíjať tvorivú diskusiu, presvedčivo argumentovať, vyjadriť stanoviská a zaujímať sa o stanoviská iných, učí sa byť tolerantný k názorom iných, pri obhajobe svojich názorov sa učí rešpektovať právo iných na vlastný názor
- spôsobilosť tvorivo riešiť problémy využíva žiak na identifikovanie problémov, na ich analýzu, na stanovenie efektívnych postupov riešenia, ako aj perspektívnych stratégií na vyhodnocovanie javov

- spôsobilosť ako sa správne učiť, prispôsobovať sa zmenám, byť flexibilný a vedieť sa zaradiť do pracovného života a tak učiť žiaka tvoriť si svoje vlastné životné portfólio napr. v projektoch, pri organizovaní exkurzie, pri vystúpeniach a pod.
- spôsobilosť využívať informačno-komunikačné technológie pomáha žiakovi rozvíjať základné zručnosti pri práci s počítačom a internetom, využívanie IKT sa realizuje priebežne, vo forme úloh zadávaných učiteľom, pri riešení ktorých je potrebné získať informácie prostredníctvom internetu.
- kultúrne kompetencie prostredníctvom realizácie cieľov prierezovej témy multikultúrna výchova a výchova k ľudským právam
- kompetencie v oblasti matematiky a prírodovedných javov, keď žiak používa matematické modely logického a priestorového myslenia a prezentácie (vzorce, modely, štatistiku, diagramy, grafy, tabuľky) pri riešení praktických problémov v každodenných situáciách.

4. Stratégie vyučovania

(metódy a formy vyučovania)

Pri vyučovaní občianskej náuky budú použité nasledovné metódy a formy: vysvetľovanie, motivačné rozprávanie, metódy samostatnej práce, skupinové vyučovanie (tímová práca), situačné a rolové metódy práce, tvorba projektov, pracovných listov, prezentácie k témam, metódy rozvíjajúce kritické myslenie, brainstorming, diskusia, stretnutia a rozhovory s odborníkmi z rôznych oblastí.

5. Učebné zdroje

Ďurajková, D. – Kopecká, H. – Vargová, D.: Občianska náuka pre 3. ročník gymnázia. SPN, Bratislava 2011

Košč, M.: Základy psychológie. SPN, Bratislava 1994

Sapóci, J. – Búzik, B.: Základy sociológie. SPN, Bratislava 1995

Mistrík, E.: Základy estetiky a etikety. SPN, Bratislava 1996

Krsková, A. – Krátka, D.: Základy práva a ochrana spotrebiteľa. SPN, Bratislava 1995

Tóth, R.: Základy politológie (Človek v politike). SPN, Bratislava 1994

Šlosár, R. – Búrová S. – Fabová, L. – Lisý, J.: Základy ekonómie a ekonomiky. SPN, Bratislava 1995

Furstová, M. – Trinks, J.: Filozofia. SPN, Bratislava 1996

Kiczko, L. - Marcelli, M. - Waldschutz, E.- Zigo, M.: Dejiny filozofie. SPN, Bratislava 1993

6. Medzipredmetové vzťahy a prierezové témy

Na hodine občianskej náuky možno využiť poznatky aj z iných predmetov, najmä

- dejepisu
- geografie

- slovenského jazyka a literatúry
- náboženskej výchovy
- umenia a kultúry
- informatiky

Prierezové témy:

Multikultúrna výchova – rozvoj poznania rozličných tradičných a nových kultúr a subkultúr, akceptácia kultúrnej rozmanitosti, rozvoj tolerancie, rešpektu, prosociálnosti, spoznávanie kultúr, zvykov, tradícií.

Mediálna výchova – vychovať žiakov ako občanov schopných vytvoriť si vlastný názor na základe prijímaných informácií

Osobnostný a sociálny rozvoj - rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie.

Enviromentálna výchova - pochopiť sociálne a kultúrne vplyvy, ktoré determinujú ľudské hodnoty a správanie, vedomie individuálnej zodpovednosti za vzťah človeka k prostrediu.

Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra - má sa zaoberať živým a hodnotným hmotným a nehmotným kultúrnym dedičstvom Slovenskej republiky, poučiť o ochrane tradičnej kultúry a folklóru ako nehmotného kultúrneho dedičstva, ako aj o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov.

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti - žiaci sa naučia prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií, vedia komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy, spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine.

7. Systém hodnotenia a klasifikácie žiakov

Hodnotenie žiaka sa v rámci vzdelávania vykonáva podľa úrovne dosiahnutých výsledkov. Prospech žiaka sa klasifikuje stupňami: 1 – výborný, 2 – chváľitebný, 3 – dobrý, 4 – dostatočný a 5 – nedostatočný. Predmetom hodnotenia je úroveň dosiahnutých vedomostí a zručností podľa platných učebných osnov a vzdelávacích štandardov. Jednotlivé stupne prospechu sú odlišené mierou ovládania požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií a porozumeniu medzi nimi, ako aj kvalitou a rozsahom získaných zručností vykonávať požadované činnosti.

Žiak je z predmetu skúšaný ústne, písomne alebo prakticky. Žiak by mal byť v priebehu polroka z jedného vyučovacieho predmetu s hodinovou dotáciou jedna hodina týždenne vyskúšaný minimálne dvakrát. Z vyučovacieho predmetu s hodinovou dotáciou vyššou ako jedna hodina týždenne by mal byť žiak v priebehu polroka skúšaný minimálne trikrát.

Pri ústnom skúšaní je žiak klasifikovaný známku. Hodnotenie písomnej práce je vyjadrené známku. Podkladom pre súhrnnú klasifikáciu predmetu sú známky z ústnych odpovedí a známky z písomných prác. Pri určovaní stupňa prospechu na konci klasifikačného obdobia sa hodnotí kvalita práce a učebné výsledky, ktoré žiak dosiahol počas celého klasifikačného obdobia. Pritom sa prihliada na systematickosť v práci žiaka, na jeho prejavované osobné a sociálne kompetencie ako je zodpovednosť, snaha, iniciatíva, ochota a schopnosť spolupracovať, a to počas celého klasifikačného obdobia. Výsledný stupeň prospechu sa neurčuje na základe priemeru známok získaných v danom klasifikačnom období, ale prihliada k dôležitosti a váhe jednotlivých známok.

Stupňom 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak ovláda požadované poznatky, fakty, pojmy, definície a zákonitosti presne a úplne a rozumie vzťahom medzi nimi. Pohotovo vykonáva požadované intelektuálne a motorické činnosti. Samostatne a tvorivo aplikuje osvojené

poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav je správny, presný a výstižný. Grafický prejav je presný a estetický. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie jasne a pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 2 – chváľitebný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, definícií a zákonitostí ojedinelé medzery a rozumie vzťahom medzi nimi. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností prejavuje nepresnosti, tie však vie s pomocou učiteľa korigovať. Samostatne alebo na základe menších podnetov učiteľa aplikuje osvojené poznatky a zručnosti pri riešení teoretických a praktických úloh, pri výklade a hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny a písomný prejav má menšie nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Grafický prejav je estetický, bez väčších nepresností. Výsledky jeho činnosti sú kvalitné, len s menšími nepresnosťami. K požadovaným záležitostiam vie zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pracovať samostatne aj v skupine.

Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí menšie medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácií osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa chýb. Závažnejšie nepresnosti a chyby dokáže s pomocou učiteľa korigovať. V ústnom a písomnom prejave má nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. K požadovaným záležitostiam vie menej pohotovo zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak je schopný pod dohľadom pedagóga samostatne pracovať. Má priemerne rozvinuté zručnosti práce v skupine.

Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, ak má v presnosti a úplnosti osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, definícií a zákonitostí závažné medzery. Pri vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností, ako aj pri aplikácii osvojených poznatkov a zručností pri riešení teoretických a praktických úloh sa dopúšťa závažných chýb. Jeho ústny a písomný prejav má vážne nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. V kvalite výsledkov jeho činnosti a v grafickom prejave sa objavujú častejšie nedostatky, grafický prejav je menej estetický. Závažné nedostatky a chyby dokáže žiak s pomocou učiteľa opraviť. K požadovaným záležitostiam nevie pohotovo zaujať postoj a s problémami vyjadruje vlastné stanovisko. Pri samostatnom štúdiu má žiak vážne problémy. Nemá dostatočne rozvinuté zručnosti spolupráce.

Stupňom 5 – nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak si požadované poznatky, fakty, definície a zákonitosti neosvojil. Trvale má závažné nedostatky vo vykonávaní požadovaných intelektuálnych a motorických činností. Nie je schopný riešiť teoretické a praktické úlohy kvôli chýbajúcim vedomostiam a zručnostiam. Jeho písomný a ústny prejav je nevyhovujúci. K požadovaným záležitostiam nevie zaujať postoj a nie je schopný vyjadriť vlastné stanovisko. Žiak nie je schopný uspokojivo pracovať ani pod trvalým dohľadom učiteľa. Nezapája sa do práce v skupine.

Z písomných prác a didaktických testov sa žiak hodnotí na základe dosiahnutých výsledkov vyjadrených percentuálnou formou:

100 – 90 % 1 (výborný)
89 – 75 % 2 (chváľitebný)

74	–	50 %	3 (dobrý)
49	–	30 %	4 (dostatočný)
29	–	0 %	5 (nedostatočný)

Váha jednotlivých známok:

1. Písomné práce z tematického celku: váha 3
2. Ústna odpoveď, neohlásené previerky (malé): váha 2
3. Referát, projekt, samostatná práca, domáce úlohy, aktivita: váha 1

Pri klasifikácii žiaka sa berú do úvahy všetky známky. Dopredu ohlásené písomné práce sú pre žiaka povinné. Ak ich žiak nemôže napísať v pôvodnom termíne, je jeho povinnosťou dohodnúť si s vyučujúcim náhradný termín po príchode do školy. V prípade dlhodobej absencie sa vyučujúci dohodne so žiakom na termínoch skúšania.

8. Tematické okruhy predmetu

Človek ako jedinec
 Človek a spoločnosť
 Občan a štát
 Občan a právo
 Základné ekonomické problémy a ich riešenie
 Trhový mechanizmus
 Trh práce
 Nezamestnanosť a jej sociálno-ekonomický dopad
 Svet práce
 Úloha peňazí a finančných inštitúcií
 Úvod do filozofie a religionistiky
 Filozofia a jej atribúty
 Dejinno-filozofický exkurz
 Religionistika
 Aktualizácia učiva

9. Obsah vzdelávania

Človek ako jedinec

Podstata ľudskej psychiky

- psychika
- vnímanie/ pozorovanie/ pamäť/ myslenie
- emócie

Osobnosť človeka

- osobnosť
- temperament
- schopnosti
- motívy a postoje
- učenie

Psychológia v každodennom živote

- duševná hygiena

- zdravie a stres
- poradenstvo

Žiak vie:

Opísať, ako človek vníma, prežíva a poznáva skutočnosť, seba a druhých ľudí a čo vplýva na jeho vnímanie a poznávanie.

Vysvetliť príčiny odlišnosti ľudí a rôznorodosť prejavov ich správania.

Porovnať rôzne metódy učenia.

Vysvetliť zásady duševnej hygieny. Identifikovať príčiny stresu a uviesť dôsledky stresu.

Aplikovať získané poznatky pri sebapoznávaní, poznávaní druhých ľudí, voľbe profesijnej orientácie.

Navrhnuť možné vhodné spôsoby vyrovnávania sa s náročnými životnými skúsenosťami.

Človek a spoločnosť

Proces socializácie

- socializácia
- sociálne vzťahy
- sociálne skupiny
- sociálne roly
- sociálne pozície
- medziľudská komunikácia

Sociálne procesy

- rodina
- funkcie rodiny
- typy rodín
- škola
- rola žiaka
- rola učiteľa
- práva a povinnosti v škole
- školská samospráva
- voľný čas
- záujmy
- spoločenské organizácie a inštitúcie

Sociálne fenomény

- normy správania
- deviácie
- sociálne problémy (kriminalita, extrémizmus)

Žiak vie:

Prakticky uplatniť spoločensky vhodné spôsoby komunikácie vo formálnych a neformálnych vzťahoch.

Na príkladoch uviesť, k akým dôsledkom môžu viesť predsudky a nerešpektovanie kultúrnych odlišností príslušníkov rôznych sociálnych skupín.

Vysvetliť rozdiely v jednotlivých typoch rodín.

Vysvetliť svoje práva a povinnosti v škole.

Na príkladoch ilustrovať možnosti angažovania sa v školskom prostredí.

Obhájiť racionálne využívanie voľného času.

Popísať aspoň jednu spoločenskú organizáciu /inštitúciu/ vo svojom okolí, pracujúcu s mládežou.

Objasniť podstatu niektorých sociálnych problémov súčasnosti.

Načrtnúť možné dopady sociálno-patologického správania na jedinca a spoločnosť.

Občan a štát

Štát

- znaky štátu
- formy štátu
- právny štát
- Ústava SR

Demokracia

- princípy
- politický systém
- voľby
- volebné systémy

Ľudské práva

- ľudské práva
- dokumenty
- systém ochrany ľudských práv
- práva dieťaťa

Žiak vie:

Rozlíšiť a porovnať historické a súčasné typy štátov (formy vlády).

Popísať, akú funkciu plní v štáte ústava a ktoré oblasti upravuje.

Vysvetliť, prečo je štátna moc v SR rozdelená na tri nezávislé zložky.

Rozlíšiť a porovnať funkcie a úlohy orgánov štátnej moci SR.

Vysvetliť podstatu demokracie, uviesť príklady nedemokratických foriem riadenia.

Objasniť podstatu a význam politického pluralizmu pre život v štáte.

Charakterizovať podstatu komunálnych, parlamentných a prezidentských volieb.

Popísať spôsoby volieb.

Vymenovať jednotlivé zložky politického systému a uviesť ich úlohu.

Načrtnúť príklady, ako môže občan ovplyvňovať spoločenské dianie v obci a v štáte.

Navrhnuť okruhy problémov, s ktorými sa môže občan obrátiť na jednotlivé štátne inštitúcie.

Uplatniť zvládnutie komunikácie v styku s úradmi.

Uviesť dokumenty zakotvujúce ľudské práva.

Vysvetliť systém ochrany zabezpečujúci ochranu ľudských práv.

Zdôvodniť, že nie všetko, čo jednotlivec chce, má na to aj právo.

Na príkladoch uviesť svoje práva i práva iných.

Obhájiť svoje práva, rešpektovať ľudské práva druhých ľudí a osobne sa angažovať proti ich porušovaniu.

Občan a právo

Právo

- normy
- morálka
- právo

Právo v každodennom živote

- právna spôsobilosť
- právny systém
- odvetvia práva
- občianske právo (spôsobilosť na právne úkony, práva spotrebiteľa)
- rodinné právo (podmienky uzavretia manželstva)
- trestné právo (deliktuálna spôsobilosť)

Orgány ochrany práva

- advokácia
- prokuratúra
- notariáty

Žiak vie:

Vysvetliť rozdielnosť medzi morálnymi a právnymi normami.

Charakterizovať právny systém.

Uviesť, ktoré štátne orgány vydávajú právne predpisy aj ako a kde sú zverejňované.

Rozlíšiť zmysel a význam trestného, občianskeho a rodinného práva.

Vysvetliť základné práva spotrebiteľa.

Uviesť podmienky vzniku manželstva.

Odôvodniť účel sankcií pri porušení právnych noriem.

Porovnať náplň činnosti orgánov právnej ochrany.

Uviesť príklady právnych problémov, s ktorými sa môžu občania na nich obrátiť.

Základné ekonomické problémy a ich riešenie

- problém vzácnosti,
- základné ekonomické otázky
- príkazová ekonomika
- trhovú ekonomiku
- národnú ekonomiku

Žiak vie:

Vysvetliť pojem vzácnosť.

Porovnať rôzne typy ekonomík z hľadiska ich prístupu k riešeniu základných ekonomických otázok.

Charakterizovať ekonomiku SR

Trhový mechanizmus

Ekonomický kolobeh

- základné funkcie a úlohy trhu,
- typy trhov

Správanie spotrebiteľov a výrobcov

- dopyt
- ponuka

Trhová rovnováha

- proces tvorby cien
- trhová konkurencia

Žiak vie:

Preukázať praktickú orientáciu v problematike fungovania trhového mechanizmu.
Opísať správanie sa subjektov trhu a rozhodovanie v rôznych situáciách na trhu.

Trh práce

Trh práce

- dopyt po práci
- ponuka práce
- cena práce - mzda a jej formy

Mobilita práce

- pracovný trh v EÚ
- globalizácia pracovného trhu

Žiak vie:

Vysvetliť špecifiká trhu práce.

Porovnať záujmy subjektov na trhu práce.

Preukázať praktickú orientáciu v profesijnom dopyte na slovenskom a európskom trhu práce.

Nezamestnanosť a jej sociálno-ekonomický dopad

Nezamestnanosť

- formy nezamestnanosti

Úrad práce

- ďalšie inštitúcie riešiace problém nezamestnanosti
- hmotné zabezpečenie v nezamestnanosti

Žiak vie:

Identifikovať príčiny vzniku nezamestnanosti.

Navrhnuť spôsoby riešenia tohto problému.

Zaujať stanovisko k funkcii podpory v nezamestnanosti.

Na príkladoch uviesť, ako pomáhajú úrady práce a personálne agentúry.

Svet práce

Práca

- povolanie
- zamestnanie

Vzdelávanie

- príprava na výber povolania
- kariérne poradenstvo
- práca s profesijnými informáciami

Písomné materiály uchádzača o zamestnanie

- žiadosť o prijatie do zamestnania
- motivačný list
- prihláška na štúdium
- profesijný životopis

Vstup na trh práce

- pracovný pomer - vznik, zmena a zánik

- pracovná zmluva – náležitosti pracovnej zmluvy, skúšobná doba

Samostatná zárobková činnosť

- poradenské služby pre začínajúcich podnikateľov
- živnostenské podnikanie
- zakladanie živnosti

Žiak vie:

Kriticky posúdiť svoje zdravotné, osobnostné a kvalifikačné predpoklady k voľbe ďalšieho štúdia a profesijnej orientácie.

Vysvetliť súvislosť medzi dosiahnutým vzdelaním a možnosťami svojho osobného profesijného uplatnenia.

Vyhľadať informácie o zamestnaní v rôznych typoch médií.

Vypracovať potrebné dokumenty k uchádzaniu sa o prácu (štúdium).

Posúdiť výhody a riziká podnikania v porovnaní so zamestnaním.

Uviesť, ako postupovať pri založení živnosti.

Úloha peňazí a finančných inštitúcií

Peniaze

- funkcie a formy peňazí
- euro v SR

Finančné inštitúcie

- banky
- bankový účet
- poisťovne
- produkty poisťovní

Daňová sústava

- dane
- daňové úrady
- daňové a odvodové povinnosti

Žiak vie:

Rozlíšiť hodnoty eurových bankoviek a eurových mincí.

Určiť ochranné znaky eurobankoviek

Uviesť úlohu bánk a iných finančných inštitúcií ako finančných sprostredkovateľov.

Opísať základné bankové produkty – bežný účet, internetové bankovníctvo.

Vysvetliť základné typy daní.

Opísať spôsob podávania daňového priznania z príjmov

Aktualizácia učiva

Hodiny určené na aktualizáciu učiva, napr. exkurzia, návšteva súdneho pojednávania, beseda so starostom, politikom, aktivistom, advokátom, psychológom, návšteva úradu práce, práca s IKT a informáciami a pod.

Úvod do filozofie a religionistiky

Filozofia a jej atribúty

Filozofia a mýtus

Filozofické otázky a zdroje filozofických úvah
Filozofické disciplíny
Filozofia, veda, náboženstvo, umenie, ideológia

Žiak vie:

Uviesť rozdielne znaky filozofie a mýtu.

Nájsť v texte znaky mytologického a filozofického uvažovania.

Uviesť rozlišovacie znaky, ktoré odlišujú filozofické otázky od bežných otázok.

Na základe filozofického textu sformulovať otázku, ktorú tento text rieši a zaradiť ju do filozofickej disciplíny.

Sformulovať vlastné stanovisko k filozofickému textu a postaviť vlastnú otázku, na základe inšpirácie filozofickým textom.

Uviesť základné identifikačné znaky filozofie, vedy, náboženstva, umenia a ideológie a základné diferencie, ktoré odlišujú filozofiu od uvedených významových útvarov.

Identifikovať prvky filozofickej reflexie, vedeckého vyjadrovania, náboženského presvedčenia, umeleckej tvorby a prípadných ideologizmov v textoch, ktoré obsahujú viacero týchto zložiek

Dejinno-filozofický exkurz

Základné znaky západnej filozofie ako celku

Periodizácia dejín filozofie (antická filozofia, stredoveká filozofia, renesančná filozofia, novoveká filozofia, filozofia 19. storočia, filozofia 20. storočia)

- ich profilové charakteristiky
- kultúrnohistorický kontext

Základné myšlienkové domény európskeho filozofického myslenia

a) myslenie orientované na poznanie sveta (Parmenides, Herakleitos, Aristoteles)

b) myslenie orientované na poznávajúci subjekt a na podmienky a možnosti poznávania (R. Descartes, I. Kant)

c) myslenie orientované na jazyk (L. Wittgenstein)

Kľúčové filozofické problémy v rámci 1. z uvedených domén

- pôvod a poriadok sveta, zmena a trvanie, náhoda a nevyhnutnosť, kritériá rozlišovania medzi pravým a nepravým bytím (skutočnosťou a zdaním).

Kľúčové filozofické problémy v rámci 2. z uvedených domén

- problém hraníc a objektivity poznania, zdroje a metódy poznania.

Kľúčové filozofické problémy v rámci 3. z uvedených domén

- problém poznávacieho statusu jazyka (spochybnenie referenčnej funkcie jazyka), význam ako výsledok sociálnej a jazykovej praxe, metafora klietky – človek ako väzeň svojho jazyka.

Žiak vie:

Charakterizovať spoločné črty vlastné Západnej filozofii ako celku a uviesť odlišnosti, ktoré ju odlišujú od filozofického myslenia spätého s inými kultúrnymi, resp. civilizačnými okruhmi.

Uviesť, ktoré témy resp. problémy sú ťažiskové pre jednotlivé obdobia dejín filozofie.

Vysvetliť príčiny zmien ťažiskových tém a problémov filozofického myslenia.

Interpretovať dejiny filozofického myslenia ako proces vykazujúci dva rozhodujúce kvalitatívne posuny:

- ako prechod od skúmania sveta k skúmaniu subjektu, ktorý o svete niečo vypovedá,

- ako prechod od „myslenia o svete“ k analýze jazyka, v ktorom svet myslíme a vyjadrujeme. Identifikovať a analyzovať problémy, otázky a spory, ktoré zohrávali úlohu kryštalizačného jadra filozofických diskusií a polemík v rámci každej z uvedených myšlienkových domén. Charakterizovať stanoviská uvedených filozofov k ich riešeniu. Porovnať alternatívne riešenia uvedených problémov a zaujať k nim vlastné stanovisko.

Religionistika

Náboženstvo a jeho atribúty

Prvky náboženstva

- náboženská viera
- náboženské symboly
- náboženské praktiky a prejavy (náboženský kult, náboženské obrady, sviatky a tradície)

Kresťanstvo a svetové náboženstvá

Alternatívne náboženské prejavy

- nové náboženské hnutia

Žiak vie:

Rozlíšiť medzi jednotlivými prvkami náboženstva a vie vysvetliť ich význam.

Určiť základné identifikačné znaky svetových náboženstiev.

Identifikovať prejavy náboženskej neznášanlivosti.

Rozoznať prejavy sektárskeho myslenia.

Aktualizácia učiva

Žiak vie:

Napísať jednoduchú filozofickú esej, s využitím znalostí z prvých dvoch tematických celkov.

Rozdelenie hodín a rozvrhnutie vzdelávacieho obsahu v ročníkoch obsahujú tematické výchovno-vzdelávacie plány prerokované na predmetovej komisii.